

Over propolis en 'doen'

Ab Kuypers

Naar aanleiding van het artikel van Martin Schyns, Bijen november 1996, over propolis ontvingen wij een reactie uit Rotterdam. Samen met het antwoord van Martin hierop werd dit de aan- en inleiding voor een vervolg met een hoog "doegehalte", waarbij het verwerken van propolis tot crème en tinctuur aan bod komt.

De reactie van J. Tempelman

176

"Gaarne wens ik enige opmerkingen te maken bij het propolis artikel in Bijen, 5(11): 302-303 (1996) van Martin Schyns. Hoe lofwaardig het artikel ook is, het komt wel rijkelijk laat. 'Beeworld' had dat artikel dus al in 1979. En dan 17 jaar later in Bijen, dat lijkt me een onaangename vertraging. Hoewel de opsomming van de vele flavonoïden, alcoholen en zuren beslist de moeite waars is, (voor wie eigenlijk?) zal een specialist die deze informatie wenst allang in 'Beeworld' hebben gezocht om dat te weten te komen. Wat mijn grootste bezwaar is, is het ontbreken van een "Doe gehalte". Nergens een extractie methode, nergens iets over het lastige mengen van propolis in vetten, nergens een recept voor een tinctuur. En dat maakt imkeren nu juist zo interessant, dat hoge doegehalte. En ik denk voor 95 % van de lezers."

Het antwoord van Martin Schyns

"Hartelijk dank voor je reactie. Beter een negatieve dan helemaal geen! Waarom ik gebruik heb gemaakt van een artikel van 17 jaar geleden? Het antwoord is simpel: een dergelijk review artikel van 26 pagina's en maar liefst 176 referenties verschijnt nu eenmaal niet zo vaak. Heel begrijpelijk vind ik je reactie om te vragen naar een hoger doe-gehalte in het artikel over propolis. Ik wil echter niet zomaar voor arts of apotheker spelen en de lezers aanzetten tot het doen van experimenten met huis- tuin- en keuken middelen. De wetenschap dat er vetoplosbare chemische bestrijdingsmiddelen tegen varroamijten gebruikt worden speelt ook een rol. Dat neemt niet weg dat Bijen ook aandacht mag besteden aan recepten met bijvoorbeeld propolis. Ik zou zeggen: "Toon doe-gehalte en stuur maar op! Er zijn wel grenzen aan de wijze waarop medische claims in dergelijke artikelen genoemd mogen worden. Voor een hoog doe-gehalte van Bijen is de redactie deels afhankelijk van de lezers."

Er moet volgens mij zoveel kennis en ervaring onder de lezers zijn dat we hier een hele jaargang van BIJEN mee kunnen vullen. Persoonlijk vind ik simpele praktische dingetjes erg leuk om te lezen. Zoals bijvoorbeeld het plakken van etiketten op honing-potten met een sponsje en wat melk, zoals te lezen stond in "Van imker tot imker" (Bijen 5(11): 306-307 (1996). Ik heb dat meteen geprobeerd en inderdaad: het ei van Columbus. Het plakt prima en met water zijn ze naderhand gemakkelijk van de potten af te krijgen. Ko Zoet et al. bedank ik hierbij voor deze werkelijk gouden tip."

Een vervolg

Bovenstaande "hoor en wederhoor" werd mij ter correctie aangeboden. Na het lezen daarvan wilde ik mij de kans niet laten ontglippen aan een volgens mij nog niet eerder zo genoemd fenomeen mee te mogen doen: "het doegehalte van BIJEN". Dus, een collega imker uit Zeewolde (Bert Sluijter) gebeld, hij heeft al jaren propolis ervaring achter de rug. Over zijn wijze van bereiden van propoliszalf en -tinctuur heeft hij enige folders geschreven. Wij mochten daarvan gebruik maken voor dit artikel. Met de aantekening dat er wat betreft het medisch gebruik van propolis het meer verantwoord is een deskundige daarover te raadplegen. Voor simpele toepassing in de huisapotheek zal propolis weinig kwaad kunnen. Wij en Bert Sluijter doen hierbij dus geen uitspraken, laat dat duidelijk zijn. Bovendien merkte Bert het volgende op: "Het maken van propolis crème is echt niet zo eenvoudig, men moet dat niet onderschatten. Dat propolis in de farmaceutische wereld weinig belangstelling krijgt heeft te maken met het feit dat propolis niet synthetisch na te maken is. Daardoor is het commercieel niet interessant. Want uiteindelijk worden de grondstoffen voor medicijnen nagemaakt van oorspronkelijke plantenextracten. Met propolis lukt dat dus niet. Daarnaast bestaat er echt wel informatie over het medisch gebruik van propolis. Daar zijn diverse boekjes over geschreven"

Propolistinctuur

De tinctuur die op de volgende wijze bereid wordt dient als basis voor een crème en voor neusdruppels. Deze tinctuur is dus niet voor direct gebruik geschikt! Neem een wijdmondse, hermetisch afsluitbare, glazen

fles van bijvoorbeeld 1 liter. Vul de fles vervolgens met 330 ml water en streep het niveau op de buitenzijde van de fles aan. Vul de daarna lege en gedroogde fles voor 1/3 deel met propolis en 2/3 deel met zuivere alcohol. (70-96vol.%) Etiketteer de fles en vermeld inhoud en datum. Schudt de fles de eerste maand om de paar dagen en laat deze oplossing drie maanden staan. De oplossing is na deze periode donkerbruin. Neem een schone kan, een schone filterhouder en een stuk filtreerpapier, Filtreer hierover de propolis-oplossing. Alle niet opgeloste stoffen blijven op het filter achter. De propolisoplossing moet nu helder zijn. Bewaar deze propolistinctuur bij voorkeur in een donkerbruine fles, die hermetisch afgesloten kan worden (alcohol verdampt). Ook is het natuurlijk mogelijk de tinctuur meteen in een geëtiketteerde pipet- of druppelflesjes (te koop bij de apotheek) af te vullen. Hoe donkerder de propolistinctuur van kleur is, des te geconcentreerder is de oplossing. Over het algemeen zal de tinctuur 10-30% propolis bevatten. Propolis aanslag of vlekken van de tinctuur zijn met brandspiritus te verwijderen. Gebruik voor het verwerken van propolis altijd zuivere alcohol en nooit brandspiritus.

Propolis crème

Als crèmebasis kan gebruikt worden: cetomacrogol-crème of lanettecrème.

Samenstelling:

- A) 150 gram Cera cetomacrogolis emulsificans of Cera Lanette SX.
200 gram Cetiol V
- B) 40 gram Sorbitol oplossing
610 gram gekookt water.

Bereiding:

Verwarm op een waterbad de grondstoffen vermeld achter A) tot 70°C. Breng 700 ml. water aan de kook en voeg 610 ml. van dit gekookte water toe aan de Sorbitol oplossing. Laat deze tot 70°C. afkoelen. Voeg nu oplossing A) en B) bij de temperatuur van 70°C bij elkaar en blijf zacht roeren totdat de massa stijf begint te worden. Weeg van de volledig afgekoelde crème 100 gram af en roer door de crème 14 druppels propolistinctuur en 7 druppels amandelolie.

Neusdruppels

Vul liefst een pipetflesje van 15 ml met een hoeveelheid gekookt en afgekoeld water. Voeg 2 druppels propolistinctuur toe en schudt grondig. Gebruik deze

oplossing, die enigszins melkachtig wordt, niet langer dan 14 dagen. Na twee weken indien noodzakelijk verse oplossing maken.

Tot zover uit de folder van Bert Sluijter.

Tenslotte

Wanneer men interesse heeft voor bepaalde zaken hoeft men echt niet meer te wachten tot er in BIJEN na 17 jaar uit een oud artikel wordt geciteerd.

Waarom daarop wachten? Trek aan de bel en wij doen open.

bijen KORT NIEUWS

Internet-nieuwsgroep

Tot op heden moesten de Nederlandstalige imkers hun nieuws via Internet uit Amerika halen. Dat is voor velen, wat de taal betreft, een probleem. Het antwoorden on-line is geen probleem. Volgens de recente inzichten moeten er toch minstens vijftig imkers zijn die regelmatig Internet raadplegen wat de 'bijen' betreft. Misschien is het mogelijk een Nederlandstalige newsgroep 'Imkeren' op te zetten.

Mocht hier behoefte aan zijn, dan graag een E-mailbericht naar jtemp@xs4all.nl, telefoon 010-4569412. Wij zullen dan proberen iets dergelijks op te zetten.

Jan Tempelman, VBBN subvereniging Rotterdam

DE IMMENHOF

Alle bijenteeltmaterialen voor de moderne imker

Aantrekkelijke aanbiedingen zoals: Oordegellijke vurenhouten spaarkast: BK, HK, Dak, Dekplank en Gaasbodem f170,-

Geopend: Zaterdag van 8.00 - 12.00 uur en na telefonische afspraak. Harremaatweg 36, 3781 NJ Voorthuizen, 0342-472837/0653182006